

Як видно з наведених даних, між дозою азоту на фоні фосфорно-калійного добрива і урожайністю плодів кавуна столового існує певна залежність, а саме: зі збільшенням дози азоту на фосфорно-калійному фоні збільшувався і рівень урожайності.

Максимальну врожайність забезпечив варіант із внесенням максимальної дози азоту – $N_{120}P_{90}K_{60}$ - 66,3 т/га, що вище неудобреного контрольного варіанту на 36,1 т/га або 119,5%.

Таким чином, можна зробити висновок, що на чорноземах південних при вирощуванні кавуна столового в умовах зрошення найбільш ефективною виявилась доза мінерального добрива $N_{120}P_{90}K_{60}$. Вона забезпечила одержання врожайності плодів кавуна столового сорту Княжич на рівні 66,3 т/га, що на 36,1 т/га або в 1,8 разів перевищує неудобрений контроль.

Список використаних джерел

1. Аверчев О., Шабля О., Аверчева Н. Особливості виробництва та збуту баштанних культур у світі та Україні. *Зб. наук. Пр. Таврійського державного агротехнологічного університету ім. Дмитра Моторного. Серія: Економічні науки*. 2020. № 2 (42). С. 164–172.
2. Вожегова Р.А., Шабля О.С., Книш В.І., Косенко Н.П., Кокойко В.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку галузі баштанництва в Україні. *Аграрні інновації*. 2024 № 24. 37-43 с.
3. Гончаренко В. Ю., Парамонова Т. В., Могильна О. М. та ін. Система удобрення овочевих і баштанних культур. Київ : *Аграрна наука*, 2019. 152 с.
4. Ільїнова Є.М. Ефективність застосування добрив при вирощуванні кавуна на продовольчі і насіннєві цілі. *Вісник ЦНЗ АПВ Харківської області*. 2017. Вип. 8. С. 82-86.

УДК 582.639:634,5

МИГДАЛЬ – НИШОВА КУЛЬТУРА ДЛЯ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Буров Валерій, здобувач вищої освіти

Нікончук Наталія, кандидат с.-г. наук

Миколаївський національний аграрний університет

Мигдаль – одна з найдавніших культивованих рослин, відома людству понад 4000 років. Походить з Центральної Азії, звідки поширився на Близький Схід, Середземномор'я та інші регіони. В античні часи мигдаль цінувався за свої поживні та лікувальні властивості. Сьогодні мигдаль вирощують у багатьох країнах світу, включаючи США (Каліфорнія), Іспанію, Італію, Іран та інші. І в Україні почали приділяти особливу увагу одній з найстаріших горіхоплідних культур, яка згадується навіть в Біблії, мигдалю. Певні вимоги мигдалю до зовнішніх умов вирощування обмежили широке його промислове виробництво специфічними районами земної кулі. Попит на

мигдаль у світі постійно зростає, що відкриває широкі можливості для виробників. Вирощування мигдалю може бути вигідним бізнесом, особливо в умовах зміни клімату, оскільки ця культура відносно стійка до посухи.

Мигдаль відноситься до горіхоплідних культур родини розоцвітих роду *Amigdales*, нараховує близько 40 різних видів. Найбільше господарське значення має мигдаль звичайний - *Amigdalis communist* L. Це листопадне дерево, іноді кущ з різними типами крон від пониклої до пірамідальної і кореневою системою, яка глибоко проникає в ґрунт.

Мигдаль є однією з найцінніших горіхоплідних культур у світі. Його значення обумовлене високою харчовою цінністю плодів, які містять значну кількість ненасичених жирних кислот, вітамінів (особливо вітаміну Е), мінералів та білків. Горіхи використовуються в харчовій промисловості, косметології, фармацевтиці та інших галузях.

Економічне значення мигдалю полягає в тому, що він є цінним експортним товаром для багатьох країн-виробників, таких як США (Каліфорнія), Іспанія, Австралія та Іран. Зростаючий попит на мигдаль у світі сприяє розвитку мигдалевого садівництва та створенню нових робочих місць.

Популярною підщепою для мигдалю, яка забезпечує високу врожайність та стійкість до хвороб є GF-677. Ця підщепа добре адаптована до різних ґрунтово-кліматичних умов, сприяє ранньому плодоношенню та збільшенню розміру плодів.

В умовах України дерева мигдалю вирощують в інтенсивному та супер-інтенсивному садах. В інтенсивному саду схема посадки дерев - 5×4 м, що становить 500 рослин на гектар. У супер-інтенсивному – 1,3–1,5×3.5 м, тобто 1900 - 2200 рослин на гектарі. Особливістю супер-інтенсивного саду є те, що ця схема передбачає використання тільки карликових підщеп, повну механізацію всіх процесів догляду та збору врожаю, високі вимоги до поливу та живлення, ретельного дотримання технології вирощування. Перевагами супер-інтенсивного саду є те, що він забезпечує раннє плодоношення, максимальну врожайність з одиниці площі та високу ефективність використання ресурсів. Але також є недоліки. Ведення супер-інтенсивного саду передбачає високі інвестиції в обладнання та технології, необхідність високої кваліфікації персоналу.

В умовах України доцільно вирощувати пізні та ультрапізні самозапильні сорти мигдалю іспанської селекції: Лоранна, Гуара, Вайро, Маринада, Макако, Даймар, Пента, Белона, Віалфас. Самозапильні сорти не потребують наявності запилювачів, що спрощує вирощування. Пізній термін цвітіння зменшує ризик пошкодження весняними заморозками, цвіт витримує до -5°C не тривалих зворотніх заморозків, а саме: Маринада, Гуара, Макако, Лорано. Сорти характеризуються стабільною врожайністю і високою продуктивністю. Мають відмінну якість плодів майже без двоядерності. Мигдальні шкарлупи тверді, і тим самим зменшують пошкодження плодів

личинками, таким чином запобігаючи забрудненню афлатоксинами. Рекомендовані сорти добре підходять для переробки.

Ці сорти дозволяють вирощувати мигдаль навіть у регіонах, де весняні заморозки раніше були перешкодою. А підщепа GF-677, що забезпечує високу врожайність та стійкість до хвороб, – це запорука успіху для кожного садівника.

Іспанські сорти мигдалю мають суттєві відмінності і переваги перед іншими сортами світової селекції - це пізнє цвітіння і самоплідність. Для таких сортів комахи (бджоли) для запилення не потрібні. Висока абсолютна щільність квіткових бруньок вже дає оцінку продуктивності цих сортів і їх типу плодоношення.

Сорти іспанської селекції вже ростуть у всіх ґрунтово-кліматичних районах України, посаджені перші промислові насадження.

Таким чином, вирощування мигдалю стає все більш актуальним в різних регіонах України, кліматичні умови більшості з яких сприятливі для його культивування. За правильного вибору сорту та технології вирощування можна отримати високі прибутки. Крім того, зростаючий попит на цей продукт на внутрішньому та зовнішньому ринках відкриває широкі можливості для українських фермерів. А зміна клімату, що робить посуху все більш частою, лише підкреслює цінність цієї культури.

Список використаних джерел

1. Мацкевич В.В., Кімейчук І.В., Мацкевич О.В., Шита О.П. Світовий досвід та перспективи розмноження фундука та мигдалю в Україні. *Агробіологія*. 2022, № 1. С.179-190.

2. Аверчева Н. О., Організаційно-економічна оцінка сучасного стану ринку мигдалю в Україні. *Агросвіт*, № 2, 2023. С. 22-29.

3. Коли цвітуть мигдалеві сади, або мигдальний дебют відбувся! *Hanoï. Технології та інновації*. 06.04.2021. <https://techdrinks.info/koly-tsvitut-myhdalevi-sady-abo-myhdalnyy-debyut-vidbuvsya/>

УДК 581.5:582.73:635.6(477)

ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КВАСОЛІ ЗВИЧАЙНОЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ВИРОЩУВАННЯ В УКРАЇНІ

Федорчук В.Г., канд. с.-г. наук, доцент
Мартиненко С.С., здобувач вищої освіти, магістр
Миколаївській національній аграрній університет

Квасоля звичайна є однією з основних зернобобових культур, яку вирощують на харчові цілі. Цінність її як продовольчої культури визначається великим вмістом білка і необхідних для організму людини незамінних